

ΠΥΛΩΝΑΣ II: ΚΥΠΡΟΣ 2035 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η οικονομική ανάπτυξη είναι αδιαμφισβήτητα ένας από τους κεντρικούς στόχους κάθε χώρας και κάθε διακυβέρνησης. Όμως ανάπτυξη δεν σημαίνει μόνο αύξηση του ΑΕΠ ή αναβαθμίσεις από τους οίκους αξιολόγησης. Η ποιότητα ζωής που προάγει κάθε κυβέρνηση είναι ενδεικτική του σεβασμού και αξιοπρέπειας με τους οποίους αντιμετωπίζει τους πολίτες. Ένα σύγχρονο κοινωνικό κράτος παρεμβαίνει όπου χρειάζεται στον οικονομικό χώρο, για να μειώσει αδικίες, να βελτιώσει ανισότητες και να διασφαλίσει υγιείς κοινωνικές συνθήκες. Στοχεύει στην πραγματική ανάπτυξη και ευημερία του συνόλου, δημιουργώντας ένα κοινωνικό πλαίσιο μέσω ενός δίκτυ προστασίας για τις ομάδες του πληθυσμού που το έχουν ανάγκη.

Οι πολιτικές της κυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη δεν έπεισαν ότι μπορούν να εγγυηθούν σε όλους τους πολίτες ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης. Υποτίμησαν τις επιπτώσεις από την αποδυνάμωση της μεσαίας τάξης, ενώ όσον αφορά τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, πολύ συχνά έδιναν την εντύπωση ότι αντιλαμβάνονται τον κοινωνικό ρόλο του κράτους μέσα σε ένα πλαίσιο φιλανθρωπίας.

Εμείς έχουμε άλλο όραμα για τη χώρα μας. Θέλουμε να διαμορφώσουμε ένα κράτος πρόνοιας, με προτεραιότητες την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών υγείας σε όλους, την κοινωνική ένταξη, τη δημιουργία μηχανισμών ανάπτυξης της κοινωνικής αλληλεγγύης, τη στήριξη της οικογένειας, τη σύγχρονη συμπεριληπτική παιδεία, τη διευκόλυνση στην εξεύρεση εργασίας μέσα από προγράμματα κατάρτισης κ.ά.. Θέλουμε μια κοινωνία στην οποία θα έχουν ισότιμη θέση όλοι οι πολίτες, μακριά από διακρίσεις.

ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΩ

2. ΥΓΕΙΑ

2.1 ΓΕΣΥ

Το ΓΕΣΥ συνιστά τη ραχοκοκαλιά του τομέα της υγείας στην Κύπρο. Ύστερα από δεκαετίες αναβολών, εφαρμόστηκε για να προσφέρει καθολική κάλυψη του πληθυσμού. Στηρίζω τη φιλοσοφία πάνω στην οποία εδράζεται το ΓΕΣΥ και εστιάζω

στη συνεχή αναβάθμιση και βελτίωσή του για να ανταποκρίνεται στον στόχο της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών υγείας. Η εξέλιξη του ΓΕΣΥ αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την καταξίωσή του.

2.1.1 Διασφάλιση της φιλοσοφίας του ΓΕΣΥ: Το ΓΕΣΥ αποτελεί κοινωνική κατάκτηση και οφείλουμε να διαφυλάξουμε τον δημόσιο χαρακτήρα του, διορθώνοντας όποιες δυσλειτουργίες παρουσιάζονται.

2.1.2 Αυξημένος έλεγχος για να περιοριστούν οι καταχρήσεις: Για να παραμείνει βιώσιμο το ΓΕΣΥ, πρέπει να υπάρχει αποτελεσματικός έλεγχος πως οι επαγγελματίες υγείας και οι ασθενείς συμμορφώνονται με τις καθορισμένες διαδικασίες. Προς αυτή την κατεύθυνση, το κράτος θα μπορούσε να προχωρήσει σε αγορά υπηρεσιών από ελεγκτικούς οίκους.

2.1.3 Αναβάθμιση των δημόσιων νοσηλευτηρίων:

- Η σταθερή χρηματοδότηση του ΓΕΣΥ να εξασφαλιστεί με τελική απόφαση για την μεταβατική περίοδο αυτονομησης των κρατικών νοσηλευτηρίων.
- Μέχρι το 2024 χρειάζεται να ενδυναμωθεί η οργανωτική δομή και η υλικοτεχνική υποδομή των δημοσίων νοσηλευτηρίων.

2.1.4 Η συνεργασία μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών νοσοκομείων είναι απαραίτητη για να καλυφθούν οι ανάγκες των ασθενών.

2.1.5 Ο ηλεκτρονικός φάκελος υγείας κάθε ασθενή να περιλαμβάνει και τις θεραπείες που λαμβάνονται εκτός ΓΕΣΥ για να γίνεται πιο ολιστική εξέταση βάσει όλων των ιατρικών δεδομένων.

2.1.6 Αξιολόγηση της λειτουργίας του ΓΕΣΥ με την εισαγωγή δεικτών που μετρούν την ποιότητα των ιατρικών υπηρεσιών που παρέχονται (Medical / Clinical audit).

2.1.7 Φαρμακευτική Βιομηχανία και Έρευνα: Θεσμοθέτηση Εθνικού Φαρμακευτικού Φορέα, ο οποίος σε συνεργασία με τον ΟΑΥ θα προωθεί την αναβάθμιση των φαρμακευτικών προϊόντων εντός ΓΕΣΥ, αλλά και την καινοτομία στην Κυπριακή φαρμακοβιομηχανία.

2.1.8 Επένδυση στην πρόληψη ασθενειών με την προσφορά έγκαιρων εξετάσεων.

2.1.9 Αναβάθμιση υπηρεσιών εκτός νοσηλευτηρίων:

- Ενθάρρυνση της χρήσης της τεχνολογίας για να γίνονται τα πρώτα (διαγνωστικά) ραντεβού με παθολόγο διαδικτυακά, όπου οι συνθήκες το επιτρέπουν.
- Αναβάθμιση των υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας.

2.2 ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Με την εφαρμογή του ΓΕΣΥ έγινε το σημαντικό βήμα για την καθολική κάλυψη των πολιτών. Θα πρέπει το δικαίωμα αυτό να κατοχυρωθεί νομικά έτσι ώστε η διασφάλιση του να μην μπορεί να περιοριστεί για οποιοδήποτε δικαιούχο.

2.3 ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ

2.3.1 Στηρίζουμε το δικαίωμα κάθε γυναίκας να επιλέγει ελεύθερα κατά πόσον θα τερματίσει μια εγκυμοσύνη εντός των πλαισίων που καθορίζει ο νόμος.

2.3.2 Κάλυψη αμβλώσεων από το ΓΕΣΥ:

Το δικαίωμα μιας γυναίκας να τερματίσει την κύηση εντός των πρώτων 12 εβδομάδων είναι νομικά κατοχυρωμένο από τον Μάρτιο του 2018. Ωστόσο, το ΓΕΣΥ δεν καλύπτει τις αμβλώσεις σε τέτοιες περιπτώσεις παρά μόνο εάν η γυναίκα τεκμηριώσει τις εξαιρέσεις του νόμου (π.χ. η ψυχολογική ή σωματική βλάβη στην κυοφορούσα γυναίκα). Το κράτος οφείλει να στηρίξει το δικαίωμα των γυναικών να επιλέξουν τον τερματισμό της εγκυμοσύνης εντός 12 εβδομάδων, παρέχοντας ιατρική κάλυψη για αυτό τον σκοπό μέσω του ΓΕΣΥ, ούτως ώστε να μην επιβαρύνεται οικονομικά η γυναίκα και να αποφεύγονται δυσμενείς διακρίσεις.

2.4 ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

Το ΓΕΣΥ έχει επικεντρωθεί στην ενδονοσοκομειακή κάλυψη του πληθυσμού και η προληπτική και εξωνοσοκομειακή κάλυψη έχει παραμεληθεί. Πολλοί ηλικιωμένοι στην Κύπρο βιώνουν συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού.

2.4.1 Μέτρα για να βοηθήσουν τους ηλικιωμένους να έχουν πιο ενεργή κοινωνική ζωή:

- Σχέδια για βελτίωση υποδομών και παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης και

δημιουργικής απασχόλησης της τρίτης ηλικίας για τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κοινωφελείς και άλλους οργανισμούς.

- Αξιοποίηση δημοτικών, σχολικών και άλλων υποδομών για σκοπούς ημερήσιας φιλοξενίας.
- Κινητές μονάδες για ύπαιθρο και πάρκα.

2.4.2 Κλιμακωτά μέτρα στήριξης της υγείας των ατόμων τρίτης ηλικίας βάσει εισοδηματικών κριτηρίων:

- Επιδότηση κατ' οίκον θεραπειών.
- Για άνω των 75 ετών, με βάση εισοδηματικά και συνταξιοδοτικά κριτήρια μείωση λογαριασμών ρεύματος, τηλεφώνου, διαδικτύου μέχρι 30%
- Στο πλαίσιο της κοινωνικής πρόνοιας, το κράτος να στηρίζει τη δημιουργία δομών μακροχρόνιας φροντίδας.
- Οι Υπηρεσίες του κράτους να εφαρμόσουν ευέλικτους τρόπους εξυπηρέτησης για την τρίτη ηλικία με λιγότερη ταλαιπωρία και τις ελάχιστες διαδικασίες.

2.5 ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ

- Το άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή αλλά και στον αξιοπρεπή θάνατο με όρους που διασφαλίζουν ότι η επιλογή να τερματίσει τη ζωή του είναι ελεύθερη.
- Η επιλογή για ευθανασία να εγκρίνεται από Ιατρικό Συμβούλιο.

2.6 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΗΔΕΙΑ / ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ

Τα άτομα έχουν δικαίωμα να επιλέγουν τον τρόπο διαχείρισης του σώματος τους μετά τον θάνατο. Δικαιούνται να επιλέξουν την πολιτική κηδεία. Ήδη τα δημοτικά νεκροταφεία δεν επιβάλλουν τη θρησκευτική κηδεία.

Έχει υιοθετηθεί ο νόμος που επιτρέπει την επιλογή της αποτέφρωσης, αλλά δεν υπάρχει ακόμη κέντρο αποτέφρωσης. Εμείς στηρίζουμε τη θέσπιση αυτού του δικαιώματος.

2.7 ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

2.7.1 Πρόσθετη επιμορφωτική εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας στις βασικές αρχές της ψυχικής υγείας, για να μπορούν να ανιχνεύουν άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας και να τους παρέχουν την απαιτούμενη φροντίδα,

προσφέροντας έτσι μια ολιστική υπηρεσία στους ασθενείς.

- 2.7.2 Αναβάθμιση της Ιδρυματικής Ψυχιατρικής Πτέρυγας για να γίνουν αξιοπρεπείς οι συνθήκες φιλοξενίας των ασθενών. Στις ιδρυματικές δομές πρέπει να προάγονται προγράμματα για την παραγωγική απασχόληση των ασθενών με απώτερο σκοπό – αν είναι ιατρικά δυνατόν – την επανένταξη των ασθενών στην κοινωνία.

3 ΠΑΙΔΕΙΑ

3.1 Προοδευτική μεταρρύθμιση της παιδείας. Η σημερινή εποχή δημιούργησε νέες ανάγκες για το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τον τρόπο διδασκαλίας και μάθησης. Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσφέρει στους νέους και στις νέες μας τα εφόδια που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν τις δεξιότητες σε ένα περιβάλλον χωρίς σύνορα. Η Προοδευτική Μεταρρύθμιση στην παιδεία και ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελούν στιβαρούς πυλώνες πάνω στους οποίους μπορεί να στηριχθεί ο εκσυγχρονισμός της χώρας μας. Θα απαιτήσει χρόνο και σημαντικές πρόσθετες επενδύσεις. Η Μεταρρύθμιση θα έχει όμως, συγκεκριμένη κατεύθυνση, άμεσους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους μέχρι το 2035.

3.2 Εφαρμογή του ολοήμερου σχολείου, αρχίζοντας άμεσα από την προδημιτική και δημοτική εκπαίδευση και συνεχίζοντας με τη σταδιακή υλοποίηση στο γυμνάσιο και στο λύκειο.

3.3 Περιεχόμενο και στόχοι εκπαιδευτικού προγράμματος:

- Σύζευξη της τεχνολογίας με την ανθρωπιστική παιδεία και της δικής μας πολιτιστικής ταυτότητας με τις κατακτήσεις της παγκόσμιας κοινότητας.
- Το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων να στηρίζει τις αξίες της ισότητας, της ανοχής, της αποδοχής της διαφορετικότητας, του διαλόγου μέσα από την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας του μαθητή.
- Η σημερινή κοινωνία απαιτεί την καλλιέργεια αυτό-μάθησης αντί αποστήθισης γνώσεων.
- Ενίσχυση του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα.
- Εγκατάλειψη του γνωσιοκεντρικού και εξετασιοκεντρικού μοντέλου της εκπαίδευσης. Ο μαθητής με κριτική σκέψη, ικανότητα προσαρμογής και πολλαπλές δεξιότητες είναι εκείνος που θα κινήσει το μηχανισμό της

ανάπτυξής μας αποφασιστικά μπροστά.

- Εισαγωγή της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στο πρόγραμμα εκπαίδευσης για να προστατεύσει τα παιδιά από τον κίνδυνο της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης και έμφυλης βίας.
- Εισαγωγή της αγωγής του πολίτη για να καλλιεργηθεί κοινωνική συνείδηση στα παιδιά.

3.4 Τεχνική εκπαίδευση υποψηφίων εκπαιδευτικών: Το κράτος έχει την ευθύνη να εκπαιδεύει κάθε υποψήφιο εκπαιδευτικό στις νέες τεχνολογίες, ώστε να είναι έτοιμος να εφαρμόζει τις νέες μορφές διδασκαλίας σε κάθε φάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

3.5 Θεματικά και Πρότυπα Σχολεία:

- Ενίσχυση των θεματικών και δημιουργία νέων Πρότυπων Σχολείων π.χ. αγροτικού και τουριστικού.
- Καθιέρωση ενός πρότυπου σχολείου ανά επαρχία.
- Διπλασιασμός θεματικών σχολείων (μουσικό και αθλητικό) ανά επαρχία.
- Αναδιάρθρωση του αναλυτικού και ωρολογίου προγράμματος των σχολείων αυτών για να ανοίξουν τον δρόμο για επέκταση της εφαρμογής τους Παγκύπρια, στη βάση των αξιολογήσεων.

3.6 Ενίσχυση της Τεχνικής και Επαγγελματικής (μεταλυκειακής) εκπαίδευσης:

- Η τεχνική εκπαίδευση πρέπει να τύχει γενναίας ενίσχυσης με στόχο να φτάσει στο 30% του συνόλου μέσα σε μια δεκαετία.
- Ενίσχυση της μεταλυκειακής επαγγελματικής εκπαίδευσης σε τομείς που προσφέρουν άμεση πρόσβαση στην αγορά εργασίας και προοπτική για νέες μικρές επιχειρήσεις.

3.7 Εξετάσεις τετραμήνων: Το σύστημα έχει γίνει υπερβολικά εξετασιοκεντρικό. Χρειάζεται καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στις εξεταστικές ανάγκες και την αφομοίωση της ύλης στην τάξη. Με περισσότερες δραστηριότητες που να βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν τις γνώσεις και την κριτική τους σκέψη.

3.8 Εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία. Συμπεριληπτικό σχολείο:

- Ένα σχολείο για όλους: Ενιαία εκπαίδευση, με εύλογες προσαρμογές για άτομα με αναπηρίες, ούτως ώστε αυτά τα παιδιά να αντιμετωπίζονται ισότιμα και

χωρίς αποκλεισμούς. Για να μην μείνει κανένα παιδί στο περιθώριο υποστηρίζουμε την εφαρμογή του Αρθ.24 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, η οποία αποτελεί υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

- Αναβάθμιση των Επιτροπών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης:
 - Στελέχωση με εκπαιδευτικούς που εξειδικεύονται στην εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία.
 - Τροποποίηση του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου του 1999 (113(I)/1999) ούτως ώστε στα καθήκοντα των Επαρχιακών Επιτροπών Ειδικής Αγωγής να συμπεριλαμβάνεται ο καθορισμός των εύλογων προσαρμογών (ή εύλογης μέριμνας) και των εξατομικευμένων μέτρων στήριξης που χρειάζεται το κάθε παιδί. Σε κάθε περίπτωση ο καθορισμός των μέτρων πρέπει να γίνεται σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς που έχουν άμεση επαφή με το παιδί.
 - Η Κεντρική Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης θα πρέπει να επιθεωρεί και την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων υποστήριξης από το σχολείο στο οποίο φοιτά το παιδί.
 - Θέσπιση ετήσιας συνέλευσης όπου θα εκπροσωπούνται το Υπουργείο Παιδείας, η ΟΕΛΜΕΚ, η ΠΟΕΔ, ο ΚΥΣΟΑ (Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων) και το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες για να αξιολογήσουν το έργο των Επιτροπών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και να κάνουν συστάσεις για την περαιτέρω βελτίωση της λειτουργίας των Επιτροπών.
- Μεταρρύθμιση της διαδικασίας αξιολόγησης ώστε έγκαιρα, σε συνεργασία με τους γονείς, μέσω επιστημονικών συμπερασμάτων να διαμορφώνονται προγράμματα για κάθε παιδί στο πλαίσιο της ενιαίας εκπαίδευσης.
- Εφαρμογή του Άρθρου 3 του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου του 1999 (113(I)/1999), ούτως ώστε τα παιδιά με αναπηρίες να φοιτούν σε ειδική μονάδα συνηθισμένου σχολείου ή σε σχολείο ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το κράτος πρέπει να διασφαλίζει ένα ψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, αναλόγως των αναγκών του παιδιού, με απώτερο σκοπό την επανένταξη του στη γενική εκπαίδευση και την ενσωμάτωση του στην κοινωνία.
- Μακροπρόθεσμα θα πρέπει να δημιουργηθεί νέο νομικό πλαίσιο, βασισμένο στις αρχές της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

που να καθορίζει ευέλικτα αναλυτικά προγράμματα.

- Σαφής καθορισμός των προσόντων των σχολικών συνοδών.
- Διασφάλιση ασφαλούς πρόσβασης σε όλες τις κτηριακές εγκαταστάσεις, όχι μόνο της Ειδικής αλλά και της Γενικής εκπαίδευσης για τα παιδιά με αναπηρίες.
- Επιμορφωτικά προγράμματα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για εκπαιδευτικούς και συνοδούς παιδιών με αναπηρία για την ορθότερη κατανόηση των εύλογων προσαρμογών που απαιτούνται.
- Ενσωμάτωση υποστηρικτικής τεχνολογίας με βάση τις ανάγκες των μαθητών ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση.
- Δημιουργία από το Υπουργείο Παιδείας ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας μέσω της οποίας θα παρέχονται συμβουλευτικού χαρακτήρα οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς και τους συνοδούς.
- Η υλοποίηση των πιο πάνω σχεδιασμών θα γίνει σταδιακά και θα επεκταθεί αναδρομικά σε άτομα εντός του υφιστάμενου συστήματος πάνω σε εθελοντική βάση.

3.9 Δια Βίου Μάθηση: Στηρίζουμε την αναβάθμιση και επέκταση της πολιτικής για τη Δια Βίου Μάθηση, μέσα από κοινωνικό διάλογο και αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής εμπειρίας.

3.10 Άνοιγμα σχολικών υποδομών στην κοινωνία: Οι υποδομές στα σχολεία χρειάζεται να ανοίξουν και να τεθούν στην υπηρεσία της τοπικής κοινωνίας για πολλαπλή χρήση.

3.11 Στηρίζουμε το διαχωρισμό κράτους – εκκλησίας και θέλουμε να δούμε μια κοσμική πολιτεία. Η αντικατάσταση των Εθνικών Κοινοτικών Συνελεύσεων από το Υπουργείο Παιδείας (λόγω του δικαίου της ανάγκης) άφησε κάποιες παραδόσεις, οι οποίες δεν αρμόζουν σε ένα σύγχρονο Ευρωπαϊκό κράτος, με την εμπλοκή της εκκλησίας σε θέματα παιδείας να συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Η εκκλησία αποτελεί σημαντικό κοινωνικό θεσμό, ωστόσο πρέπει να περιοριστεί στο θρησκευτικό και το κοινωνικό της έργο. Δεν πρέπει να έχει ανάμειξη στις πολιτικές αποφάσεις του κράτους.

4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

4.1 Στήριξη των ανθρώπων του πολιτισμού:

- Νομοθετημένη αναγνώριση ανθρώπων του πολιτισμού για να υπάρχει μητρώο των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε αυτό τον τομέα.
- Κατοχύρωση εργασιακών δικαιωμάτων των ανθρώπων του πολιτισμού.
- Στήριξη σε καλλιτεχνικές πρωτοβουλίες με παροχή δωρεάν δημόσιων χώρων για πολιτισμικές δράσεις και αύξηση χορηγιών στους φορείς του πολιτισμού, αξιοποιώντας Ευρωπαϊκούς πόρους.
- Ανανέωση του περί του Δικαιώματος Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων Νόμος του 1976 (59/1976) για να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των καλλιτεχνών στην ψηφιακή εποχή.

4.2 Στρατηγική για τον Πολιτισμό 2035: Διασύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας με τις τεχνολογικές μεταβολές ώστε οι ψηφιακές μορφές κάθε έργου με πολιτιστικό βάρος να γίνουν κτήμα μαθητών, πολιτών και επισκεπτών.

4.3 Αξιοποίηση του Υφυπουργείου Πολιτισμού για την προώθηση της κυπριακής τέχνης στο εξωτερικό, δημιουργώντας δίκτυα μεταξύ Κύπριων και ξένων καλλιτεχνών και προωθώντας την πολιτιστική διπλωματία.

4.4 Κατοχύρωση του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης των καλλιτεχνών για να συμπληρώσει το Αρθ.10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη νομολογία που προκύπτει από αυτό.

- 4.5 Εφαρμογή της νομοθεσίας του 1% για τους καλλιτέχνες** που προβλέπει πως το κράτος πρέπει να ξοδεύει 1% του προϋπολογισμού ενός δημοσίου έργου στην αγορά έργων τέχνης για τον εμπλουτισμό του έργου. Ο Γενικός Ελεγκτής οφείλει να εποπτεύει την εφαρμογή αυτού του νόμου.
- 4.6 Ενίσχυση των μουσικών σχολείων** και δημιουργία ακόμη ενός τέτοιου σχολείου ανά επαρχία.
- 4.7 Αξιοποίηση της Τεχνικής Επιτροπής για τον Πολιτισμό** για περαιτέρω προώθηση κοινών καλλιτεχνικών δράσεων Ε/Κ και Τ/Κ.

5 ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

- 5.1 Σύγχρονοι στόχοι για την Κύπρο** είναι η ανάπτυξη του αθλητισμού σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και η αύξηση της συμμετοχής στην αθλητική άσκηση μέσα από τη διασύνδεση του αθλητισμού με την προσωπική υγεία.
- 5.2 Οικονομικές δαπάνες για αναβάθμιση εγκαταστάσεων:** Βελτιώνοντας τις αθλητικές εγκαταστάσεις (πχ στα σχολεία και στους δημόσιους χώρους) και ανοίγοντάς τες προς την κοινωνία, οι πολίτες θα έχουν περισσότερο ενδιαφέρον για τον αθλητισμό. Σχολικές αθλητικές υποδομές μπορούν να μένουν ανοιχτές τα απογεύματα, κάνοντας τον αθλητισμό για κάθε πολίτη πιο εύκολο.
- 5.3 Πιο τακτική οικονομική βοήθεια στα προσφυγικά σωματεία σε όλα τα αθλήματα και όχι μόνο στα δημοφιλή:** Οικονομική βοήθεια με περισσότερες δόσεις και όχι μία εφάπαξ δόση στο τέλος της χρονιάς που αναγκάζει τα σωματεία να δανείζονται μέχρι να έρθει. Αυτό με σοβαρό οικονομικό έλεγχο.
- 5.4 Προώθηση του αθλητικού τουρισμού:** Συνεργασία με Σωματεία και το Υφυπουργείο Τουρισμού για προώθηση του κυπριακού αθλητικού τουρισμού. Με την ανάπτυξη υποδομών και τη δημιουργία σύγχρονων αθλητικών κέντρων, ομάδες από διάφορα αθλήματα θα μπορούσαν να φιλοξενοούνται για να κάνουν τις προετοιμασίες τους. Σε αυτές τις διαδικασίες να εμπλακούν και τα Υπουργεία Εργασίας και Οικονομικών αφού η αθλητική βιομηχανία μπορεί να απασχολεί χιλιάδες εργαζόμενους με σημαντικά έσοδα και για το κράτος και τα σωματία.
- 5.5 Στήριξη πρέπει να δοθεί και στον γυναικείο αθλητισμό,** διασφαλίζοντας ότι υπάρχουν αντίστοιχες γυναικείες ομάδες σε όλα τα αθλήματα και πως λειτουργούν σε ισότιμες συνθήκες με τις αντρικές ομάδες.
- 5.6 Αναθεώρηση της πολιτικής της πάταξης της βίας στα γήπεδα:**
- Φαίνεται πως η κάρτα φιλάθλου έχει αποτύχει. Στοιχεία φιλάθλων έχουν διαρρεύσει και η βία στα γήπεδα - η οποία είναι ανεπίτρεπτη - δεν έχει περιοριστεί.

- Περισσότεροι έλεγχοι στα γήπεδα και κάμερες ασφαλείας σε συνδυασμό ίσως με την κάρτα φιλάθλου ή και χωρίς αυτή, θα μπορούσαν να ήταν πιο αποτελεσματικά μέτρα.
- Εκπαίδευση της αστυνομίας για να χειρίζεται αποτελεσματικά την οχλαγωγία με τρόπο που να αποτρέπεται η συμπλοκή.

6 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

6.1 Η κατάσταση σήμερα

- Η αύξηση των ροών παράτυπων μεταναστών εύλογα απασχολεί την κοινή γνώμη. Υπάρχει πρόβλημα διαχείρισης των ροών, η οποία δημιουργεί συνθήκες εξαθλίωσης για αυτά τα άτομα και αποτελεί εμπόδιο σε οποιαδήποτε πολιτική ένταξης στην κοινωνία.
- Η ΕΕ δεν εγκρίνει τις αντιφατικές και παρωχημένες πολιτικές και δεν πληρώνει για φράκτες, «οριοφύλακες» και παραγκουπόλεις. Το κόστος των άστοχων και αναποτελεσματικών πολιτικών το φορτώνεται ο Κύπριος φορολογούμενος.
- Με βάση τα επίσημα στοιχεία, μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2022, εκκρεμούσαν 27 χιλιάδες αιτήσεις για εξέταση στην Υπηρεσία Ασύλου. Άλλες 8 χιλιάδες εκκρεμούν στο Διοικητικό Δικαστήριο για τελεσίδικη απόφαση. Ο συνολικός αριθμός - 35 χιλιάδες φάκελοι - έχουν στοιβαχτεί από το 2016 και μετά.

6.2 Η Κύπρος οφείλει να διαχειριστεί τις αιτήσεις ασύλου κατά τρόπο ανθρώπινο και αποτελεσματικό, που θα διασφαλίζει την αξιοπρέπεια όλων των επηρεαζόμενων και θα ξεκαθαρίζει τις αιτήσεις που στοιβάχθηκαν τα τελευταία χρόνια: Ως συμβαλλόμενο μέρος της Συνθήκης της Γενεύης για τους Πρόσφυγες και μέλος της ΕΕ, το κράτος μας έχει υποχρέωση να εξετάζει αιτήσεις και να προσφέρει άσυλο σε όσους το δικαιούνται, σύμφωνα και με τη νομολογία που προκύπτει από τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα. Όσοι δεν δικαιούνται άσυλο, πρέπει να επιστρέφουν στις πατρίδες τους.

6.3 Πρόσληψη 300 προσοντούχων: Ακύρωση της πρόσληψης των 300 οριοφυλάκων. Αντί αυτών, να προσληφθούν 300 προσοντούχοι με συναφές πανεπιστημιακό δίπλωμα, οι οποίοι θα εκπαιδευτούν στον τομέα του ασύλου. Στόχος η ενίσχυση της Υπηρεσίας και η ταχεία και δίκαιη εξέταση κάθε νέας αίτησης που υποβάλλεται, εντός 3-6 μηνών.

6.4 Ανάθεση υπηρεσιών για εξέταση των αιτήσεων που στοιβάχθηκαν (backlog): Οι αιτήσεις που στοιβάχθηκαν, πρέπει να εξεταστούν γρήγορα. Η καθυστέρηση στην διεκπεραίωση των αιτήσεων είναι κίνητρο για κατάχρηση του συστήματος ασύλου και προσελκύει όλο και περισσότερους παράτυπους μετανάστες. Ξεκαθάρισμα των

27 χιλιάδων αιτήσεων που εκκρεμούν με διαδικασία ανάθεσης υπηρεσιών, με στήριξη και εποπτεία από την ΕΕ (European Union Agency for Asylum EUAA).

6.5 Όσοι δικαιούνται διεθνή προστασία, να ενταχθούν σε προγράμματα εκπαίδευσης για εργασία και εκμάθηση γλώσσας.

6.6 Αντικατάσταση επιδοματικής πολιτικής με πολιτική εργασίας:

- Κατάρτιση σε τομείς που η οικονομία χρειάζεται εργατικό δυναμικό. Εκατοντάδες θέσεις είναι κενές και χρειαζόμαστε εργατικά χέρια. Σημειώνω ότι η πολιτική απασχόλησης ξένου δυναμικού χρονολογείται από το 2007.
- Οι μετανάστες πρέπει να συνεισφέρουν στην οικονομία και την κοινωνία για όσο χρόνο έχουν προσωρινή παραμονή στην Κύπρο.

6.7 Ενίσχυση του τομέα των επιστροφών μεταναστών στις χώρες τους. Χρειαζόμαστε ειδικούς που θα χειρίζονται τους αιτητές ασύλου με δικαιοσύνη και ευθύτητα. Ο κάθε μετανάστης να γνωρίζει ότι αν δεν δικαιούται διεθνούς προστασίας, θα επιστρέψει στη χώρα του. Η γραφειοκρατία ευνοεί την κατάχρηση του συστήματος ασύλου. Να έχει ξεκάθαρη επιλογή για άμεση εθελούσια επιστροφή, έναντι αυξημένου οικονομικού κινήτρου.

6.8 Αξιοπρεπείς υποδομές στέγασης: Η διαχείριση της μετανάστευσης σε έκτακτες περιόδους, δημιουργεί μεγάλες ανάγκες σε υποδομές. Δεν θέλουμε άλλες παραγκουπόλεις. Οι υποδομές στέγασης να γίνουν αξιοπρεπείς και βιώσιμες για να φιλοξενοούνται προσωρινά οι αιτητές. Ενδεχομένως αυτές οι υποδομές να αξιοποιηθούν για σκοπούς κοινωνικής στέγασης όταν εκτονωθεί η παρούσα κατάσταση στο μεταναστευτικό.

6.9 Όχι στα συρματοπλέγματα: Τα συρματοπλέγματα πρέπει να φύγουν. Δεν είναι αποτελεσματικά, τα πληρώνει ο Κύπριος φορολογούμενος, δημιουργούν προβλήματα για τους κάτοικους της περιοχής και στέλνουν λανθασμένα μηνύματα για το καθεστώς της «νεκρής ζώνης».

6.10 Τεχνική επιτροπή για το μεταναστευτικό: Με τη συνεργασία Ε/Κ και Τ/Κ θα υπάρχει περισσότερη διαφάνεια ως προς την άφιξη μεταναστών στις ελεύθερες περιοχές και δυνατότητα ελέγχου των ροών.

6.11 Ενίσχυση διεθνών συνεργασιών με άλλα κράτη για επιστροφές μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους ή για μετεγκατάσταση προσφύγων σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

6.12 Χρηματοδότηση: Τα μέτρα που προτείνω συνάδουν πλήρως με τις πολιτικές της ΕΕ και θα τύχουν χρηματοδότησης κατά 90% από το Ευρωπαϊκό

Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Με κατάλληλες ενέργειες μπορεί να χρηματοδοτηθούν και 100% από έκτακτη βοήθεια, φτάνει η Κύπρος να αποδείξει ότι είναι μια αξιόπιστη χώρα στην ΕΕ, η οποία σέβεται τις διεθνείς της υποχρεώσεις και τις αρχές του κράτους δικαίου.

7 ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΑΤ+

- 7.1 Ολόκληρη η κοινωνία έχει να κερδίσει από τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων.** Η Κύπρος έμεινε πολύ πίσω στα θέματα που αφορούν την ισότητα των φύλων.
- 7.2** Το χάσμα αμοιβών στον ιδιωτικό τομέα παραμένει. Η ΕΕ καταγράφει ότι οι γυναίκες κερδίζουν κατά μέσο όρο 13% πιο χαμηλό μισθό από τους άνδρες για την ίδια παρεχόμενη εργασία. Οι γυναίκες είναι πιο εκτεθειμένες σε διακρίσεις και είναι τα πρώτα θύματα σε περιόδους οικονομικής κρίσης.
- 7.3** Η πρόοδος είναι πολύ αργή και δεν αντιστοιχεί στα επίπεδα που έχουν επιτύχει εδώ και χρόνια, άλλες προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Νόμοι ψηφίζονται και πολλά εξαγγέλλονται, αλλά στην πράξη οι πολιτικές που εφαρμόζονται είναι αποσπασματικές.
- 7.4 Αναβάθμιση υποδομών,** οι οποίες θα υποστηρίξουν άντρες και γυναίκες με οικογένειες για να συνεχίσουν την επαγγελματική τους ανέλιξη παράλληλα με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις (βλ. Ολοήμερο σχολείο).
- 7.5 Διασφάλιση της ισότητας των φύλων στην κυβέρνηση και στο δημόσιο τομέα:**
- Ίσος αριθμός ανδρών – γυναικών στο Υπουργικό Συμβούλιο
 - Ίσος αριθμός ανδρών – γυναικών στα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Ημικρατικών Οργανισμών
 - Εφαρμογή προσωρινού συστήματος ποσόστωσης όσον αφορά τα ψηφοδέλτια των κομμάτων για τις Βουλευτικές εκλογές.
 - Ενεργή συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Η ειρήνη και η ισότητα είναι συγκοινωνούνται δοχεία. Η διαπραγματευτική ομάδα να αποτελείται τουλάχιστον από 30% γυναίκες, συνάδοντας με το ψήφισμα 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

7.6 Ισότητα στον Ιδιωτικό Τομέα: Έχει επιτευχθεί πολιτική συμφωνία μεταξύ των θεσμών της ΕΕ (Συμβούλιο, Επιτροπή και Κοινοβούλιο) για τη νομοθέτηση Οδηγίας

για την ισορροπία των φύλων στα διοικητικά συμβούλια εισηγμένων εταιρειών. Έως το 2026, στις εταιρείες πρέπει τουλάχιστον το 40% των θέσεων των μηεκτελεστικών διευθυντών τους, ή το 33% των θέσεων μη εκτελεστικών και εκτελεστικών διευθυντών τους, να κατέχονται από γυναίκες. Με την υιοθέτηση αυτής της Οδηγίας, η Επίτροπος Διοικήσεως οφείλει να επιτηρεί τη συμμόρφωση των εταιρειών με τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από τον Κανονισμό, δημιουργώντας συγκεκριμένη ομάδα για αυτό το σκοπό εντός του Γραφείου της, εάν αυτό κριθεί αναγκαίο.

7.7 Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών: Πλήρης εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Εξάλειψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας («Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης»).

7.8 ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ ΑΠΟ ΛΟΑΤ+ ΖΕΥΓΑΡΙΑ

- **Η πορεία μου είναι άμεσα συνυφασμένη με τους αγώνες της ΛΟΑΤ+ κοινότητας ενάντια στις διακρίσεις.** Είχα την τιμή να είμαι δικηγόρος του Αλέκου Μοδινού στον αγώνα του για την αποποινικοποίηση του ομόφυλου έρωτα το 1989 (Modinos v Cyprus). Από τότε, με συνέπεια, στέκομαι δίπλα στην κοινότητα και στηρίζω τα δίκαια αιτήματά της.
- **Στηρίζουμε το δικαίωμα των ομόφυλων ζευγαριών να παντρεύονται με πολιτικό γάμο.**
- **Ο νόμος πρέπει να επιτρέπει την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται για τα ετερόφυλα ζευγάρια.**

8 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

- 8.1** Η Πολιτική Προστασία στην ΕΕ έχει αποκτήσει προτεραιότητα. Η Κύπρος έμεινε πίσω με κατακερματισμένες υπηρεσίες και υποβαθμισμένη πολιτική προστασία. Η ΕΕ ζητά συγκροτημένη στρατηγική για την πρόληψη εκτεταμένων καταστροφών που προέρχονται από φυσικά αίτια, όπως οι σεισμοί, οι φωτιές, πλημμύρες κοκ ή από αίτια που προκαλούν οι άνθρωποι, όπως, βιομηχανικά, βιολογικά και τεχνολογικά ατυχήματα, ο πόλεμος, η τρομοκρατία.
- 8.2** Η Κύπρος βρέθηκε τα τελευταία χρόνια μπροστά σε μεγάλες καταστροφές λόγω της Κλιματικής Κρίσης. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας είναι ολοένα και πιο επικίνδυνη. Οι κίνδυνοι για τις ανθρώπινες ζωές, το περιβάλλον και τις περιουσίες πολλαπλασιάζονται. Η πρόβλεψη των καταστροφών, η ανταπόκριση και η

διαχείριση, αποτελούν σύνθετα φαινόμενα.

8.3 Ο σημερινός κατακερματισμός των κρατικών υπηρεσιών δυσκολεύει τις λύσεις. Η καθυστέρηση στις διαδικασίες στη λήψη αποφάσεων, οι συγκεχυμένες αρμοδιότητες, η απουσία συντονισμού, αποτελούν τροχοπέδη στην αποτελεσματική παρέμβαση για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων.

8.4 Ενίσχυση της πυροσβεστικής υπηρεσίας για την αποτροπή της περαιτέρω περιβαλλοντικής καταστροφής του νησιού μας:

- Αγορά πτητικών μέσων που μπορούν να συνεισφέρουν στην κατάσβεση πυρκαγιών.
- Δημιουργία διαδικασιών πρόληψης και έγκαιρης ανίχνευσης φωτιών.
- Επαρκής στελέχωση της υπηρεσίας για να ανταπεξέλθει στον αυξημένο κίνδυνο πυρκαγιών λόγω κλιματικής κρίσης.
- Διοργάνωση ημερίδων εκπαίδευσης του κοινού για την κατάσβεση φωτιών και τη δημιουργία καταλόγου εκπαιδευμένων εθελοντών (με προϋπόθεση την επιτυχημένη συμπλήρωση ειδικού εκπαιδευτικού προγράμματος), οι οποίοι μπορούν να συνεισφέρουν στις μεγάλες επιχειρήσεις της πυροσβεστικής υπηρεσίας σε υποστηρικτικό ρόλο.

8.5 Δημιουργία Οργανισμού Πολιτικής Προστασίας για τον συντονισμό των δράσεων της πολιτικής προστασίας:

- Στον Οργανισμό θα συμμετέχουν η πολιτική άμυνα, η πυροσβεστική υπηρεσία και η ΕΜΑΚ, το Τμήμα Δασών, το Ταμείο Θήρας και το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης.
- Ο Οργανισμός θα αποτελεί την πολιτική ομπρέλα για όλες τις συναρμόδιες υπηρεσίες.
- Στόχος του Οργανισμού είναι να εστιάσει στις αιτίες που προκαλούν τις καταστροφές και να οργανώσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που να καλύψει όλο τον κύκλο: από την πρόληψη, την προετοιμασία, την παρέμβαση, έως την αποκατάσταση ζημιών και την επιστροφή στην κανονικότητα.
- Ο Οργανισμός Πολιτικής Προστασίας χρειάζεται να στελεχωθεί με επαγγελματικό προσωπικό, τόσο στη διοίκηση όσο και στην επιχειρησιακή δράση.

- Παράλληλα, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι πολίτες να είναι ενημερωμένοι και να συμμετέχουν ενεργά με μέτρα αυτοπροστασίας.

9 ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ

- 9.1** Η συνεχής μείωση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των πολιτών στις εκλογικές διαδικασίες αντικατοπτρίζει τα προβλήματα του πολιτικού συστήματος. Οι πολίτες δεν πείθονται ότι η φωνή τους έχει νόημα.
- 9.2** Πρέπει να διευκολύνουμε τους νέους να εγγράφονται στον εκλογικό κατάλογο παρά να δημιουργούμε κωλύματα. Με τη συμπλήρωση της ηλικίας των 18 ετών όλοι οι Κύπριοι πολίτες πρέπει να εγγράφονται αυτόματα στους εκλογικούς καταλόγους για να διασφαλιστεί το δικαίωμα της ψήφου τους. Οι υποδομές για αυτή τη διαδικασία υπάρχουν (π.χ. αυτόματη κατάταξη στο στρατό) απλά θα πρέπει να επεκταθεί η χρήση τους.

9.3 ΑΠΟΔΗΜΟΙ

- 9.3.1** Οι απόδημοι Κύπριοι αποτελούν ισότιμους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οφείλουμε, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η τεχνολογία, να διασφαλίσουμε την άμεση επικοινωνία και τη σύσφιξη δεσμών με τους απόδημους.
- 9.3.2** Δημιουργία Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ) όπου υπάρχουν μεγάλες κοινότητες Κύπριων (π.χ. Αθήνα, Λονδίνο).
- 9.3.3** Καθιέρωση της επιστολικής ψήφου για να διασφαλιστεί το δικαίωμα των απόδημων να συμμετέχουν στις δημοκρατικές διαδικασίες του κράτους. Μια εξειδικευμένη μελέτη θα εστιάσει στον τρόπο εφαρμογής της.

9.4 ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Η εφαρμογή της οριζόντιας ψηφοφορίας αρχικά στις δημοτικές εκλογές και μετά στις βουλευτικές, θα ενισχύσει την αίσθηση των πολιτών ότι η ψήφος τους έχει σημασία.

10 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ - ΣΤΗΡΙΞΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

- 10.1** Η Κύπρος παρουσιάζει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα με ολοένα αυξημένη την γήρανση του πληθυσμού. Το πρόβλημα είναι εμφανές σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες αλλά είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μας όπου ο δείκτης γονιμότητας έχει πέσει στο 1,33.

- 10.2** Η οικογένεια αποτελεί κύριο πυλώνα της κυπριακής οικογένειας. Οφείλουμε να στηρίξουμε τις επιλογές των νέων να μπορούν να έχουν υγιή οικογενειακή ζωή παράλληλα με τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις.
- 10.3 Δημιουργία υποδομών που θα στηρίζουν την οικογενειακή ζωή:** Ολοήμερο σχολείο, με προτεραιότητα την εφαρμογή του θεσμού στην προδημοτική και δημοτική εκπαίδευση, δηλαδή τις ηλικίες όπου τα παιδιά χρειάζονται τον περισσότερο χρόνο επιτήρησης.
- 10.4 Μονογονεϊκές Οικογένειες:** Κλιμακωτό επίδομα με εισοδηματικά κριτήρια, με αύξηση για μονογονεϊκές οικογένειες στα πιο χαμηλά οικονομικά στρώματα.
- 10.5 Πολύτεκνες Οικογένειες:** Χρειάζονται μέτρα στήριξης με στοχευμένα μέτρα για να δοθούν οι βοήθειες στις οικογένειες με στόχο να αυξηθεί ο δείκτης γονιμότητας στο 2.

11 ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

- 11.1 Η εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία** αποτελεί υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία έχει κυρώσει τη Σύμβαση. Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες να ελέγχει ότι η Κύπρος εφαρμόζει τις πρόνοιες της Σύμβασης και πως οι νόμοι του κράτους σέβονται τις αρχές και το πνεύμα της Σύμβασης. Ακολούθως, και όπου χρειάζεται, να προβαίνει σε εισηγήσεις για τροποποίηση των νομοθεσιών.
- 11.2 Εφαρμογή θεσμοθετημένης διαβούλευσης με την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥΣΟΑ) και άλλους αντιπροσωπευτικούς οργανισμούς** για όλες τις πολιτικές που αφορούν τα άτομα με αναπηρία έμμεσα ή άμεσα. Αυτή η διαβούλευση είναι ιδιαίτερα σημαντική για θέματα υγείας, παιδείας και την ανέγερση δημοσίων έργων.
- 11.3 Νέα πολιτική επιδομάτων για άτομα με αναπηρίες,** ούτως ώστε να διευκολυνθεί η ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή.
- Βραχυπρόθεσμα, τα επιδόματα πρέπει να δίνονται ανεξαρτήτως της αλλαγής στην οικονομική κατάσταση των δικαιούχων (ιδιαίτερα όταν η αλλαγή της οικονομικής κατάστασης δεν οφείλεται στην αύξηση σταθερού εισοδήματος).
 - Οι διαδικασίες αξιολόγησης πρέπει να απλοποιηθούν.
 - Μακροπρόθεσμα, θα προωθηθεί ανανεωμένο νομικό πλαίσιο που αποσυνδέει της παροχές σε άτομα με αναπηρία από τη γενική νομοθεσία που αφορά το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.

- 11.4 Αποτελεσματικός έλεγχος και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε ιδρυματικές δομές** με την κατάρτιση πλάνων φροντίδας για κάθε άτομο και την παροχή κινήτρων για επιμόρφωση του προσωπικού.
- 11.5 Καθιέρωση προγραμμάτων εκπαίδευσης δημοσίων λειτουργών** για να μπορούν να εφαρμόζουν εύλογες προσαρμογές στην εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία όπου αυτές χρειάζονται.
- 11.6 Κατάρτιση σχεδίου εύλογων προσαρμογών για άτομα με αναπηρία τα οποία εργάζονται στη δημόσια υπηρεσία.** Το κράτος οφείλει να δίνει το παράδειγμα ως σωστός εργοδότης και να εφαρμόζει πρακτικές, τις οποίες μπορεί να ακολουθήσει και ο ιδιωτικός τομέας. Αυτό έρχεται να συμπληρώσει την υφιστάμενη πολιτική των ποσοτώσεων στον δημόσιο τομέα.
- 11.7 Στέγη για τη φροντίδα ατόμων με αναπηρία:** Την πρωτοβουλία μπορεί να αναλάβει το κράτος ή να γίνει μέσω μιας συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όπου το κράτος θα επιχορηγεί το κόστος στέγασης.
- 11.8** Οι πολιτικές μας για την παιδεία περιλαμβάνουν περιεκτικές και ολοκληρωμένες προτάσεις για την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία μέσα στα πλαίσια της ενιαίας εκπαίδευσης.

12 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ

- 12.1** Ανανέωση νομικού πλαισίου για να διασφαλιστεί η ισότιμη μεταχείριση όλων των ομάδων, οι οποίες μπορούν να πέσουν θύματα ρητορικής μίσους.
- 12.2** Εκπαίδευση των οργανισμών που ασχολούνται με τα περιστατικά και τις καταγγελίες που αφορούν τη ρητορική μίσους (π.χ. αστυνομία, Νομική Υπηρεσία), ακολουθώντας το παράδειγμα των σκανδιναβικών χωρών.
- 12.3** Το κράτος οφείλει να στηρίζει την κοινωνία των πολιτών παρέχοντας της τα απαραίτητα εργαλεία για να αντιμετωπίσει τον ρατσιστικό λόγο και τις απόψεις τις οποίες υποθάλλει, μέσω του δημοκρατικού διαλόγου και της συζήτησης.

13 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΕΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ («ΜΚΟ»)

- 13.1** Το κράτος πρέπει να συμμετέχει σε ένα δημόσιο δημοκρατικό διάλογο με τις ΜΚΟ και να τις αντιμετωπίζει ως κοινωνικούς εταίρους.

13.2 Θέσπιση νομικού πλαισίου και καθιέρωση απλών διαδικασιών εγγραφής για να διασφαλιστεί ότι οι ΜΚΟ μπορούν να συνεχίσουν τις δράσεις τους προς το όφελος της κοινωνίας.

14 ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

14.1 Το πραξικόπημα, η εισβολή και η κατοχή που επέφεραν αναγκάζουν την Κύπρο να διατηρεί στρατιωτικές δυνάμεις για λόγους άμυνας και ασφάλειας έναντι της Τούρκικης απειλής. Εμείς οφείλουμε να διασφαλίσουμε ότι οι στρατιωτικές δυνάμεις έχουν αποτρεπτική ισχύ με σύγχρονα μέσα, πως λειτουργούν αξιοκρατικά και πως προσφέρουν στην κοινωνία.

14.2 Διεθνείς Συμμαχίες:

- Τασσόμαστε υπέρ της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ένωσης και της δημιουργίας Ευρωπαϊκού Στρατού, ο οποίος θα μπορούσε να εγγυάται την ειρήνη στην Κύπρο σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού.
- Συντονισμός αμυντικών σχεδίων με τον Ελληνικό Στρατό.
- Προώθηση στρατιωτικών συμμαχιών και προώθηση της αμυντικής διπλωματίας για να θωρακίσουμε την Κυπριακή Δημοκρατία.

14.3 Εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού της Εθνικής Φρουράς:

- Διασφάλιση της λειτουργικότητας και της καλής κατάστασης των υφιστάμενων οπλικών συστημάτων.
- Αναβάθμιση των αντιαεροπορικών οπλικών συστημάτων.
- Αναβάθμιση του επικοινωνιακού εξοπλισμού που χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις.

14.4 Ενίσχυση αποτρεπτικής δυνατότητας Εθνικής Φρουράς:

- Η αποτρεπτική δύναμη της Εθνικής Φρουράς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ετοιμότητα της εφεδρείας. Ο θεσμός των εφέδρων πρέπει να εκσυγχρονιστεί και να υπάρχει σαφές πλάνο και ενημέρωση για τον ρόλο του κάθε έφεδρου σε περίπτωση επιχειρησιακής ανάγκης.
- Η εκπαίδευση των εφέδρων μπορεί να γίνει σε λιγότερες ώρες αλλά πιο

παραγωγικά (π.χ. βολές και εκπαίδευση στη χρήση οπλικών συστημάτων πέρα της ειδικότητας του κάθε έφεδρου). Να μην υπάρχει φορτική επανάληψη των ίδιων ασκήσεων χωρίς σωστό προγραμματισμό.

- Πρόσληψη και εκπαίδευση ΣΥΟΠ ανάλογα με τις επιχειρησιακές ανάγκες του στρατού.

14.5 Στελέχη και προσωπικό της Εθνικής Φρουράς:

- Θέσπιση αξιολογικών κριτηρίων που να καθορίζουν τα στελέχη που προάγονται και τις μεταθέσεις.
- Νομοθέτηση υποχρέωσης που να κατοχυρώνει το δικαίωμα των στελεχών της Εθνικής Φρουράς να έχουν ασφάλεια ζωής και που να καθορίζει ανώτατο όριο στην τιμή ασφάλισης των στελεχών.
- Στηρίζουμε την πλήρη ισότητα των φύλων μεταξύ των στελεχών της Εθνικής Φρουράς, καθώς και τα αιτήματα των γυναικών υπαξιωματικών.

14.6 Ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της Εθνικής Φρουράς:

- Εκπαίδευση στελεχών και οπλιτών στις πρώτες βοήθειες και στην κατάσβεση φωτιών για να μπορούν να συνεισφέρουν και να στηρίζουν στο έργο της πυροσβεστικής υπηρεσίας εφόσον χρειαστεί.
- Σωστή καταμέτρηση των μερίδων φαγητού για να αποφεύγεται η σπατάλη. Σε περίπτωση που οι οπλίτες επιλέγουν να μην φάνε το φαγητό που παρέχει η υπηρεσία, να δρομολογείται κίνηση για να παίρνει το φαγητό στον πλησιέστερο δήμο ή εκκλησία και να δοθεί ως συσσίτιο στους πιο ευάλωτους συμπολίτες μας.
- Καθιέρωση Οργανισμού Πολιτικής Προστασίας για τη συντονισμένη αντιμετώπιση κρίσεων, με τη συμμετοχή αντιπροσώπων της Εθνικής Φρουράς και όλων των υπόλοιπων υπηρεσιών πολιτικής προστασίας.

15 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ («ΤΑ»)

- 15.1** Η ισχυρή και με ουσιώδεις αρμοδιότητες ΤΑ προϋποθέτει να σχηματιστούν αρχές με οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια, με μεγαλύτερη κλίμακα, πόρους, αρμοδιότητες και προσωπικό. Για χρόνια οι αρχές της ΤΑ ήταν κατακερματισμένες. Η διαίρεση των πόρων και η σύγχυση των αρμοδιοτήτων δεν συνάδουν με τις σύγχρονες αντιλήψεις για την ανάπτυξή της.
- 15.2** Ο νόμος που έχει ψηφιστεί για την Μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι προς την σωστή κατεύθυνση. Θα συμβάλει ώστε οι νέες αρχές ΤΑ και οι επαρχιακές δομές να αναλάβουν την κύρια ευθύνη στην επίλυση των καθημερινών προβλημάτων των πολιτών.
- 15.3** Ο στόχος είναι να μειωθεί το λειτουργικό κόστος και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της διοίκησης σε τοπικό επίπεδο.
- 15.4** Η ψήφιση του νόμου δεν αρκεί. Το κρίσιμο ζήτημα είναι η εποπτεία και εφαρμογή. Η πολύπλοκη δομή του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και ο όγκος εργασίας που απαιτείται για να υποστηριχθεί η μετάβαση στο νέο χάρτη ΤΑ, μπορεί να αντιμετωπιστούν καλύτερα με τη δημιουργία Ειδικής Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο ΥΠΕΣ.
- 15.5** Η Μεταρρύθμιση δεν κάλυψε τον εκσυγχρονισμό του συστήματος διορισμών και προαγωγών της ΤΑ. Προτείνω την ενίσχυση της αξιοκρατίας και χρηστής διοίκησης, με τη δημιουργία Επιτροπής Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΤΑ) κατά το πρότυπο της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας (ΕΔΥ). Η ΕΤΑ να διορίζεται από την Ένωση Δήμων από κατάλογο προσώπων εγνωσμένου κύρους που θα προτείνει Γνωμοδοτικό Συμβούλιο. Η ΕΤΑ θα επιλαμβάνεται επίσης σοβαρών πειθαρχικών παραπτωμάτων.
- 15.6** Η Μεταρρύθμιση δεν περιλαμβάνει ουσιαστική ρύθμιση για μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, στελεχών και πόρων στις ΤΑ για την άσκηση ουσιαστικής κοινωνικής πολιτικής. Οι αρχές της ΤΑ έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν πιο αποτελεσματικά κοινωνικές υπηρεσίες, όπως η στήριξη ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

- 15.7** Ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των ΤΑ για επιθεώρηση όλων ανεξαιρέτως των οικοδομών για σκοπούς ασφάλειας και έκδοσης πιστοποιητικού καταλληλότητας το οποίο να υπογράφει ιδιώτης αρχιτέκτονας ή πολιτικός μηχανικός που θα φέρει και την ευθύνη.
- 15.8** Περαιτέρω ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των αρχών ΤΑ για τη λειτουργία δημοτικής αστυνομίας με σκοπό την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση τοπικών προβλημάτων.